



Ecologische beoordeling herinrichting Westerzeedijkgebied in Harlingen

Opdrachtgever Gemeente Harlingen
Referentie ██████████ 2021. Ecologische beoordeling herinrichting
Westerzeedijkgebied in Harlingen. A&W-notitie 20-435. Altenburg &
Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 20-435
Status Definitief
Datum 1 februari 2021
Projectleider ██████████ 
Kwaliteitscontrole ██████████ 
Autorisatie ██████████

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl



Foto 1: impressie van het plangebied met het grasland waar recreatiewoningen met centrale voorzieningen zijn gepland en de bosschages die hiervoor worden verwijderd. (foto A&W).

1. Inleiding

De gemeente Harlingen heeft plannen voor de herinrichting van het Westerzeedijkgebied in Harlingen. Om te bepalen hoe deze ingreep zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur) is onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan nodig. De gemeente Harlingen heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

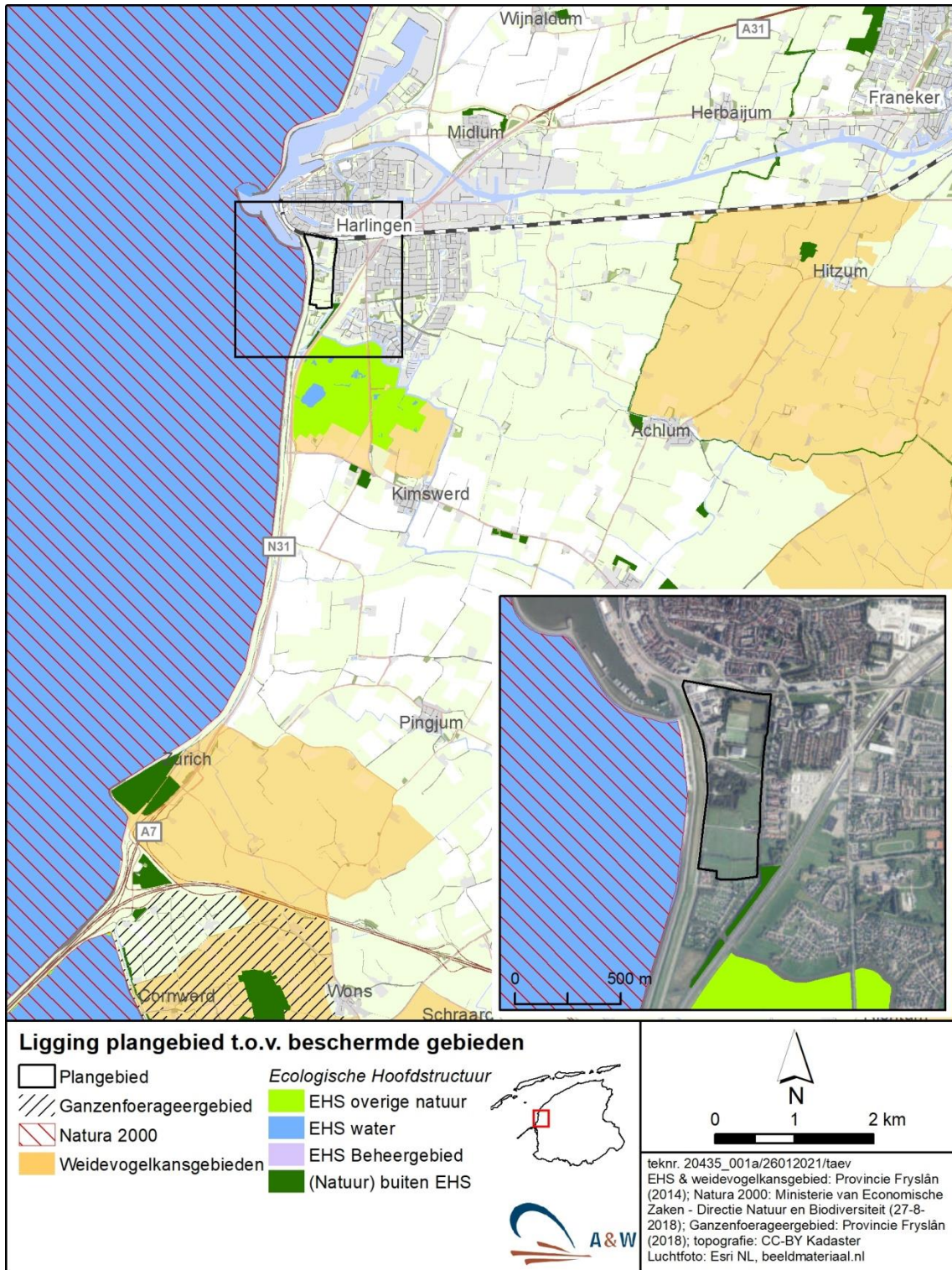
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 21 januari 2021 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt ten oosten van de Westerzeedijk en ten zuiden van de binnenstad van Harlingen, tussen de N31 en de zeedijk (zie figuur 1). Het is een overwegend groen gebied. In het noordelijke deel van het plangebied liggen parkeerterreinen en bedrijfsbebouwing. In het midden van het plangebied liggen woonboten langs de dwarsvaarten. Het plangebied bestaat verder uit open weidegebied, sportvelden, woningen en sportcomplex 'De Waddenhal'.

De plannen voor herinrichting van het Westerzeedijkgebied verkeren deels nog in een schetsfase. Het gaat dan met name om het noordelijk deel waar de inrichting nog onzeker is. Het zuidelijk deel ten zuiden van de dwarsvaart zal worden ingericht met nieuwe recreatiewoningen met centrale voorzieningen. In figuur 2 wordt hiervan een indruk gepresenteerd. Om de recreatiewoningen met centrale voorzieningen te realiseren wordt een deel van de hier liggende bosschages verwijderd. Met name dit deel van het plangebied is onderdeel van onderhavige effectbeoordeling.



Figuur 1: ligging van het plangebied langs de Westerzeedijk in Harlingen.



Figuur 2: indruk van de toekomstige situatie in het zuidelijk deel van het plangebied ter hoogte van de dwarsvaart langs de Westerzeedijk. De bosschage rondom de bebouwing zal in het kader van de bouwplannen worden verwijderd.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt ongeveer 100 meter ten oosten van het Natura 2000-gebied 'Waddenzee', maar hier geen onderdeel van uit (zie figuur 1).

Overige Natura 2000-gebieden, zoals 'het IJsselmeer' liggen op meer dan 10 kilometer van het plangebied. Gezien de afstand van overige Natura 2000-gebieden en het plangebied, kan een ecologische relatie worden uitgesloten. Er zijn, naar aanleiding van de plannen geen negatieve effecten te verwachten op deze overige Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebied 'Waddenzee' is aangewezen voor habitattypen, habitatsoorten (bijvoorbeeld Noordse woelmuis, Grijze zeehond en Groenknolorchis), broedvogelsoorten (bijvoorbeeld Lepelaar, Bruine kiekendief, Blauwe kiekendief, Kluut en Velduil) en niet-broedvogelsoorten (bijvoorbeeld Fuut, Aalscholver, Grauwe gans, Krakeend, Slechtvalk, Scholekster, Kluut, Kievit, Grutto en Wulp). Hieronder is beschreven of en in hoeverre de plannen een negatief effect kunnen veroorzaken op habitattypen en soorten waarvoor Natura 2000-gebied 'Waddenzee' is aangewezen.

Natura 2000-habitattypen

Het plangebied bevat geen Natura 2000-habitattypen. Ook worden er als gevolg van het voornemen geen Natura 2000-habitattypen aangetast. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als de gerealiseerde toestand. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-habitattypen.

Natura 2000-habitatsoorten

Zeezoogdieren

De zeezoogdieren waarvoor Natura 2000-gebied 'Waddenzee' is aangewezen, zijn de Gewone zeehond, Grijze zeehond en Bruinvis. Deze soorten zijn sterk verbonden aan de aanwezige biotopen binnen het Natura 2000-gebied. Om deze reden worden deze dieren niet in of nabij het plangebied verwacht. Geluidsbelasting die van invloed kan zijn op Grijze zeehond en Bruinvis, zoals onderwatergeluid, wordt met name veroorzaakt door hei- en trilwerkzaamheden. Mochten deze technieken bij de aanleg van de recreatiewoningen met centrale voorzieningen worden toegepast, dan zijn negatieve effecten op deze soorten niet geheel uit te sluiten. In dat geval is er mogelijk een knelpunt met de Wet natuurbescherming. Mocht er dus sprake zijn van het toepassen van hei- of trilwerkzaamheden, dan wordt geadviseerd om hiernaar nog een nader onderzoek uit te voeren of dit daadwerkelijk leidt tot negatieve effecten op voornoemde zeezoogdieren.

Zeeprik, Rivierprik en Fint

De vissoorten Zeeprik, Rivierprik en Fint zijn anadrome soorten die een deel van hun leven in zee doorbrengen. Deze soorten worden vooral in het oostelijk deel van de Nederlandse Waddenzee aangetroffen, maar zijn daar niet talrijk (Van Emmerik & De Nie 2006). Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor anadrome soorten. De plannen veroorzaken daarom geen negatieve effecten op deze soorten. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Zeeprik, Rivierprik en Fint.

Nauwe korfslak

De Nauwe korfslak komt voor in kalkrijke duinen (Boesveld *et al.* 2009). De soort is daarom niet te verwachten in het plangebied en de omgeving van het plangebied. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatieve invloed op de Nauwe korfslak. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Nauwe korfslak.

Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis komt in het Waddengebied alleen voor op Texel. Het plangebied is niet geschikt voor de soort en wordt hier dus niet verwacht. De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op deze soort. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Noordse woelmuis.

Groenknolorchis

De Groenknolorchis groeit in kalkrijke vochtige duinvalleien en trilvenen. Dergelijke vegetaties zijn niet aanwezig in het plangebied, zodat de soort hier niet voorkomt. De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op deze soort. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Groenknolorchis.

Natura 2000-broedvogels

Voor de aangewezen broedvogels geldt dat deze gebonden zijn aan de biotopen die zich binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Waddenzee bevinden. Omdat het voornemen niet leidt tot aantasting van broedbiotoop van aangewezen Natura 2000-broedvogels, is er op dit punt geen knelpunt met de Wet natuurbescherming.

Vogels die binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied broeden kunnen eventueel gebruik maken van het plangebied om te rusten en/of te foerageren. Het zal dan voornamelijk gaan om steltlopers en eenden. De verwachting dat dit geen grote aantallen betreft, aangezien het plangebied van beperkte omvang is. Daarnaast ligt het gebied in de directe omgeving van allerlei verstoringsbronnen, zoals wegen en een woonwijk. De ecologische relatie tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Waddenzee ten aanzien van Natura 2000-broedvogels is daarom beperkt. Significant negatieve effecten op aangewezen broedvogels treden daarom niet op. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien aangewezen broedvogels.

Natura 2000-niet-broedvogels

Voor de meeste niet-broedvogels geldt, dat deze zijn gebonden aan biotopen die zich bevinden binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied 'Waddenzee'. Mogelijk dat er wel een aantal aangewezen niet-broedvogels af en toe gebruik maakt van plangebied, bijvoorbeeld steltlopers, ganzen en/of eenden. Ook voor deze groep geldt dat het plangebied niet van groot belang is, aangezien er al sprake is van menselijke verstoring en het kleinschalig karakter van het gebied. De ecologische relatie tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Waddenzee ten aanzien van aangewezen niet-broedvogels is daarom beperkt. Significant negatieve effecten op deze soortgroep is daarom niet aan de orde. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien aangewezen niet-broedvogels.

Stikstofdepositie

Het is mogelijk dat door uitvoering van de plannen een toename in stikstofdepositie veroorzaakt wordt. Stikstofdepositie kan schadelijk zijn voor Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen ter bescherming van stikstofgevoelige habitattypen. Om de toename in stikstofdepositie te beperken, werd tot voor kort gewerkt volgens het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over het PAS, waaruit blijkt dat de regeling in de huidige vorm niet voldoet. Op dit moment dient voor alle projecten een AERIUS berekening te worden uitgevoerd.

Voor projecten waarvoor de AERIUS berekening voor geen enkel Natura 2000-gebied een depositie groter dan afgerond 0,00 mol/ha/jr laat zien, kunnen omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Voor projecten die leiden tot een stikstofdepositie van meer dan 0,00 mol/ha/jr kunnen vooralsnog geen omgevingsvergunningen aangevraagd worden. Wij adviseren om voor die projecten door middel van intern of externe salderen de netto stikstofuitstoot dusdanig te verminderen dat deze projecten een netto depositie hebben van minder dan 0,00 mol/ha/jr.

Om duidelijkheid te verkrijgen over een mogelijke toename in stikstofdepositie, adviseren wij om een AERIUS berekening te laten uitvoeren.

Conclusie voortoets

Als er geen hei- en trilwerkzaamheden worden uitgevoerd leidt het voornemen niet tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Mocht er bij het aanleggen van de recreatiewoningen met centrale voorzieningen sprake zijn van het toepassen van hei- of trilwerkzaamheden, dan wordt geadviseerd om nog een nader onderzoek uit te voeren naar de effecten hiervan op de aangewezen Natura 2000-soorten Bruinvis, Gewone zeehond en Grijs zeehond.

Omdat de werkzaamheden worden uitgevoerd in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Waddenzee, is het advies om een melding te doen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

3.2 Overige gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde Weidevogelkansgebied en EHS-gebied is gelegen op een afstand van ongeveer 1 kilometer ten zuiden van het plangebied (zie figuur 1). Gezien deze afstand en de aard van de beoogde ingrepen zijn er geen negatieve effecten te verwachten op deze gebieden. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime van deze gebieden zoals vastgelegd in de Verordening Romte.

Verder liggen er geen door de Provincie aangewezen ganzenfoerageergebieden in de directe en wijde omgeving van de recreatiewoningen, zodat ook op deze gebieden geen negatieve effecten zijn te verwachten.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn onder vallen, en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

4.1 Algemeen

Het plangebied is een overwegend groen gebied. In het noordelijke deel van het plangebied liggen parkeerterreinen en bedrijfsbebouwing. In het midden van het plangebied liggen woonboten langs

de dwarsvaart. Het open weidegebied tussen het voormalig openluchtbad 'De Koemen' en camping 'De Zeehoeve' biedt zicht op nieuwe bebouwing. Het plangebied bestaat verder uit sportvelden, woningen en sportcomplex 'De Waddenhal'.

Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten
- Reptielen
- Ongewervelden

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Vissen

In de omgeving van het plangebied zijn geen vissoorten waargenomen voor die zijn beschermd volgens artikel 3.5 of artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (NDFF). Verder ligt het plangebied buiten het verspreidingsgebied van wettelijk beschermde vissoorten, zoals Grote modderkruiper. Daarom worden er geen wettelijk beschermde vissoorten in het plangebied verwacht. Door de uitvoering van de werkzaamheden ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissoorten.

Zorgplicht

Ten aanzien van niet beschermde vissoorten is het noodzakelijk om de Zorgplicht in acht te nemen. Daarom wordt geadviseerd om bij het eventueel uitvoeren van werkzaamheden in het open water te werken richting een open einde van een waterloop, zodat vissen de mogelijkheid krijgen om te ontsnappen.

Conclusie vissen

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissen. Indien er werkzaamheden gaan plaatsvinden aan watergangen, dient de Zorgplicht in acht te worden genomen.

4.3 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Amfibieënsoorten, die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals Rugstreeppad en Heikikker komen niet voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, Van Delft *et al.* 2019). Bovendien is het plangebied ongeschikt voor deze soorten. Om deze redenen kan de aanwezigheid van amfibieën van artikel 3.5 Wnb in het plangebied worden uitgesloten. Er wordt ten aanzien van amfibieën van artikel 3.5 geen conflict met de Wnb verwacht.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Door de aanwezigheid van watergangen in het plangebied, kan het plangebied deel uitmaken van het leefgebied van enkele amfibieënsoorten, die vallen onder artikel 3.10 van de Wnb, zoals Bruine

kikker of Gewone pad. Voor dergelijke soorten geldt dat door Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling is verleend van een aantal verbodsbepalingen van artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Andere amfibieënsoorten, die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Om bovenstaande redenen wordt ten aanzien van amfibieën van artikel 3.10 geen conflict met de Wnb verwacht.

Zorgplicht

Ten aanzien van alle amfibieënsoorten is het noodzakelijk om de Zorgplicht in acht te nemen. Daarom wordt geadviseerd om bij het eventueel uitvoeren van graafwerkzaamheden in het open wateren en langs de oevers te werken in een rustig tempo richting een open einde van een waterloop, zodat amfibieën de mogelijkheid krijgen om te ontsnappen.

Conclusie Amfibieën

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient de Zorgplicht in acht te worden genomen.

4.4 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1.

Broedvogels algemeen

Er komen naar verwachting jaarlijks vogels tot broeden in het plangebied. Er kunnen bijvoorbeeld vogels tot broeden komen in de bomen, hagen en struiken en in de bosschages. Het gaat dan om soorten zoals de Houtduif, Merel of Koolmees. Ook langs de oevers van de sloten in het plangebied kunnen vogels tot broeden komen, daarbij gaat het om soorten zoals bijvoorbeeld Waterhoen en Meerkoet. Op de weilanden kunnen weidevogels tot broeden komen.

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder de bescherming van artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van nesten is niet toegestaan.

Ten aanzien van broedende vogels zijn er verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van

de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen in het kader van de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldonderzoek zijn in de bosschages bij het voormalig openluchtzwembad twee grote nesten aangetroffen (zie figuur 3). Deze zijn mogelijk bezet door een Buizerd, hoewel vanwege de tijd van het jaar dit niet kon worden vastgesteld. Buizerdnesten zijn jaarrond beschermd. Indien de nesten in gebruik zijn door Buizerd en ze worden tijdens kapwerkzaamheden verwijderd, dan is er een knelpunt met de Wet natuurbescherming en dient een ontheffing te worden aangevraagd. Op dit ogenblik is het echter niet duidelijk of de nesten ook daadwerkelijk door een Buizerd worden gebruikt. Daarom dient in het voorjaar van 2021 hiernaar een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd.

Conclusie vogels

Broedvogels algemeen

Ten aanzien van algemene broedvogels geldt dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

In het plangebied zijn in de bosschages bij het voormalig zwembad twee grote nesten aangetroffen die mogelijk worden bezet door Buizerd. Indien deze nesten in gebruik zijn en ze worden tijdens kapwerkzaamheden verwijderd, is er een knelpunt met de Wet natuurbescherming. Om dit na te gaan wordt geadviseerd om een aanvullend onderzoek uit te voeren of de nesten ook daadwerkelijk door Buizerd worden gebruikt.



Figuur 3 – Ligging van twee grote nesten in het plangebied. Deze zijn mogelijk afkomstig van Buizerd. Omdat buizerdnesten jaarrond zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming, dient een aanvullend veldonderzoek te worden uitgevoerd om na te gaan of de nesten ook daadwerkelijk door Buizerd worden gebruikt.

4.5 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze redenen worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.6 behandeld.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk de Gewone dwergvleermuis, de Meervleermuis, de Laatvlieger, de Ruige dwergvleermuis en de Watervleermuis (NDFF, Melis 2012). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden, die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. In de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de gebouwen in het plangebied geschikt zijn voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, zoals de Laatvlieger, de Meervleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Gewone dwergvleermuis. Er zijn openingen in de dakconstructie, onder dakpannen en loodplaten of in spleten en gaten in de muur, die vleermuizen toegang kunnen bieden. Indien deze gebouwen worden gesloopt, kunnen er mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. In dat geval is er een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Wet natuurbescherming is in het geval van sloop of aanpassing van de bebouwing aanvullend onderzoek nodig om te bepalen of in de bebouwing verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Er worden ten behoeve van de plannen bomen gekapt in de buurt van het voormalige zwembad 'De Koemen'. Tijdens het gebiedsbezoek is vastgesteld dat deze bomen niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het verwijderen van deze bomen leidt daarom niet tot een knelpunt met de Wet natuurbescherming.

Vliegroutes

In het plangebied zijn lijnvormige structuren aanwezig, in de vorm van watergangen en bomenrijen (bijvoorbeeld langs de sportvelden, langs de bosschage en bij de camping). Deze blijven behouden, zodat er geen vliegroutes verloren gaan. Door het verwijderen van een deel van de bosschage zoals aangegeven in figuur 2 is er geen sprake van aantasting van een eventueel hier liggende vliegroute, aangezien een groot deel van de bomen behouden blijft. Om deze reden is er door de uitvoering van de plannen geen sprake van aantasting van de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen als gevolg van effecten op vliegroutes.

Er is een (overigens geringe) kans dat de dwarsvaart langs de Zuiderzeedijk wordt gebruikt als vliegroute door de Meervleermuis. Om deze reden wordt geadviseerd om de dwarsvaart te vrijwaren van lichtverstorend. In dat geval is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als de gerealiseerde toestand.

Foerageergebied

De weilanden, de bosschages en de open delen in het plangebied kunnen mogelijk deel uitmaken van een foerageergebied van vleermuizen. Volgens de huidige plannen is het de bedoeling om bomen te kappen waardoor een klein deel van het foerageergebied verloren gaat. In de omgeving

is voldoende alternatief foerageergebied voor vleermuizen aanwezig. Ook zal na aanleg van de recreatiewoningen het gebied weer gebruikt kunnen worden door foeragerende vleermuizen. Om deze reden blijft de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen gewaarborgd ten aanzien van de aanwezigheid van geschikt foerageergebied.

Conclusie vleermuizen

De bomen in het gebied waar de nieuwe recreatiewoningen zijn gepland, zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het verwijderen van deze bomen leidt niet tot een negatief effect op vleermuizen.

In het plangebied ten noorden van de dwarsvaart staat een aantal gebouwen die in principe geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Indien deze in de toekomst worden gesloopt, dan dient eerst te worden onderzocht of er verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen aanwezig zijn.

Verder is het advies om de dwarsvaart langs de Westerzeedijk te vrijwaren van lichtverstoring. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als de gerealiseerde toestand.

4.6 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Bruinvis

Met betrekking tot Bruinvis wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van dit rapport.

Otter

Van de lijst van de overige zoogdiersoorten die onder artikel 3.5 Wnb vallen, komt de Otter voor in de omgeving van het plangebied. Andere zoogdiersoorten, die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), worden niet binnen het plangebied verwacht (NDFF, Melis 2012).

Het plangebied is ongeschikt voor de Otter, omdat het geen watergangen met brede oevers bevat. Bovendien is er veel menselijke verstoring aanwezig in het plangebied. Om deze redenen wordt deze soort niet in het plangebied verwacht en ontstaat door de uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Otter.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal algemene zoogdiersoorten voorkomt, dat is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals de Egel, de Mol en de Haas (NDFF, Melis 2012). Voor deze soorten geldt dat door Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling is verleend een aantal verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

Waterspitsmuis

Het plangebied ligt buiten het verspreidingsgebied van de Waterspitsmuis. Daarom wordt deze soort niet in het plangebied verwacht. Door de uitvoering van de werkzaamheden ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Waterspitsmuis.

Gewone zeehond en Grijze zeehond

Met betrekking tot Gewone en Grijze zeehond wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van dit rapport.

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

- Indien er geen hei- of trilwerkzaamheden in het gebied worden uitgevoerd, leidt het voornemen niet tot (significant) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Waddenzee.
- Mocht er bij het aanleggen van de recreatiewoningen met centrale voorzieningen sprake zijn van het toepassen van hei- of trilwerkzaamheden, dan wordt geadviseerd om nog een nader onderzoek uit te voeren naar de effecten hiervan op de aangewezen Natura 2000-soorten Bruinvis, Gewone zeehond en Grijze zeehond.
- Omdat de werkzaamheden worden uitgevoerd in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Waddenzee, is het advies om een melding te doen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

EHS en overige gebiedsbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de regelgeving omtrent de EHS en overige gebiedsbescherming.

Soortbescherming

- Ten aanzien van vissen en amfibieën dient de Zorgplicht in acht te worden genomen. Daarom wordt geadviseerd om bij het eventueel uitvoeren van werkzaamheden in open water zo veel mogelijk te werken richting een open einde, zodat dieren de mogelijkheid krijgen om te ontsnappen.
- In het plangebied zijn in de bosschages bij het voormalig zwembad twee grote nesten aangetroffen die mogelijk worden bezet door Buizerd. Indien deze nesten in gebruik zijn en ze worden tijdens kapwerkzaamheden verwijderd, is er een knelpunt met de Wet natuurbescherming. Om dit na te gaan dient een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd om na te gaan of de nesten ook daadwerkelijk door Buizerd worden gebruikt.
- In het plangebied ten noorden van de dwarsvaart staat een aantal gebouwen die in principe geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Indien deze in de toekomst worden gesloopt, dan dient eerst te worden onderzocht of er verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen aanwezig zijn.
- Om het verstoren van een mogelijke vliegroute van vleermuizen over de dwarsvaart langs de Westerzeedijk te voorkomen, dient het wateroppervlak gevrijwaard te worden van lichtverstoring.
- Ten aanzien van overige beschermde soorten geldt dat de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken, mits door de uitvoering van de geplande werkzaamheden geen broedende vogels en hun nesten worden verstoord. Om dat te voorkomen wordt geadviseerd om de werkzaamheden buiten de periode van het broedseizoen uit te voeren.

Literatuur

- Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling en I. van Lente. 2009. Inhaalslag verspreidingsonderzoek; mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2008. Nauwe korfslak *Vertigo angustior*. Stichting ANEMOON rapportnummer 2009:12.
- Emmerik, W.A.M. & H.W. de Nie. 2006. De zoetwatervissen van Nederland: ecologisch bekeken. Vereniging Sportvisserij Nederland.

Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
Van Delft, J., J. Kranenbarg & P. Frigge 2019. Waarnemingenoverzicht 2017-2018. Bijlage bij
RAVON 73, jaargang 21 (2).

Websites

NDFF